

HET STUDIEJAAR 1956-1957

REDE

UITGESPROKEN OP DE 16DE SEPTEMBER 1957
BIJ HET EINDE VAN HET STUDIEJAAR 1956-1957

DOOR DE RECTOR MAGNIFICUS

PROF. IR. W. DE JONG

H. VEENMAN & ZONEN • WAGENINGEN

*Mijne Heren leden van het Bestuur;
Dames en Heren Hoogleraren, Lectoren,
Docenten, Wetenschappelijke Medewerkers
en Gij, die in een andere functie aan onze
Hogeschool Uw krachten wijdt;
Dames en Heren Studenten en Gij allen,
die door Uw tegenwoordigheid hier van
Uw belangstelling blijk geeft.*

Dames en Heren,

Wanneer Gij goed naar het begin van de aanhef van mijn toespraak hebt geluisterd, zult Gij hebben opgemerkt, dat deze anders luidt dan voorheen. Dit is geen toeval, doch een gevolg van een van de belangrijkste gebeurtenissen, die er dit jaar in het leven van onze Hogeschool hebben plaats gevonden. Ik heb hierbij op het oog de invoering van de nieuwe bestuursvorm, die volgens Koninklijk besluit van 8 mei 1957 op de 15e van die maand in werking trad. Afgaande op de wijze, waarop ik de leden van het hoogste college van onze Hogeschool aansprak, zult Gij tot de gedachte komen, dat het hier een zakelijke vereenvoudiging betreft. Deze indruk is juist, zoals U straks, wanneer ik nader op het wezen van deze bestuurshervorming inga, zal blijken.

Laten wij echter eerst onze aandacht schenken aan hen, die door hun werk onze Hogeschool inhoud geven of gaven.

Gelijk in ons dagelijks leven worden in onze Hogeschoolgemeenschap de perioden van blijdschap en vreugde onverwacht verstoord en roepen dagen van leed en verdriet ons tot bezinning. Wij verheugen ons, wanneer in de ontwikkeling van onze Hogeschool voortgang valt te bespeuren, wij kunnen ons gevoel van blijdschap de vrije teugel laten op hoogtijdagen, maar ook de dagen van rouw blijven ons niet bespaard.

Na een ziekte van enkele maanden, waarin goede en sombere verwachtingen afwisselden, overleed onze collega Dr. Ir. G. Houtzagers, waardoor een sterk stuwende kracht aan de Nederlandse bosbouw ontviel.

Bij de aanvang van het studiejaar hebben wij in deze toen overvolle Aula afscheid genomen van de scheidende hoogleraar Dr. J. Smit en niemand zal hebben verwacht, dat wij enkele maanden later geroepen zouden worden, om aan zijn groeve voorgoed van deze nog zo vitale oud-collega afscheid te nemen.

Door een ongeluk overleed in het pas geopende zwembad de hoofdtechnicus van het laboratorium voor technologie J. A. F. Zanders.

De dood spaarde ook de studentenmaatschappij niet. Wij hebben helaas het verlies te betreuren van de studenten L. H. J. Sieperda,

H. Wiebing, die terugkerend van zijn praktijktijd in Suriname overleed en van Laszlo Horváth-Sarrodi, die gevlucht uit Hongarije in de eerste warme dagen van deze zomer in de Rijn verdronk.

Gelukkig biedt het leven, zoals ik zei, een afwisseling van dagen van leed en van vreugde en met veel genoegten kan ik vermelden, dat de collega's Coolhaas en Kruidhof na langdurige ziekten hun taak aan onze Hogeschool konden hervatten.

Met grote belangstelling heeft het Nederlandse volk in het najaar van 1956 de pogingen tot oplossing van de Kabinetscrisis gevolgd. Als Nederlanders hebben wij er ons over verheugd, dat de langdurige en moeizame onderhandelingen van de door Hare Majesteit daartoe geroepen personen ten slotte tot een resultaat hebben geleid. Dit stelde echter onze Hogeschool voor het feit, dat zij Prof. Dr. I. Samkalden, die tot Minister van Justitie werd benoemd, moest afstaan. Daar het nu eenmaal zo is gelegen, dat bij een Ministersbenoeming geen opzeggingstermijn in acht wordt genomen, dreigde stagnatie in het onderwijs in het agrarisch recht en het agrarisch recht van de niet-Westerse gebieden te ontstaan, maar gelukkig bleef het bij een dreiging. Met bijzondere waardering wil ik vermelden, dat de Leidse hoogleraren Mr. C. H. F. Polak en Mr. J. E. Jonkers, beiden in Wageningse kringen geen vreemden, zich spontaan bereid verklaarden tijdelijk het bedoelde onderwijs te verzorgen.

Met bijzonder genoegten kan ik vermelden, dat collega Den Hertog, die ernstig een benoeming aan de Gemeentelijke Universiteit van Amsterdam overwoog, voor onze Hogeschool behouden bleef.

Mijn ambtsvoorganger deelde het vorig jaar de instelling van een lectoraat voor de tuinbouwplantenteelt mede. Hierin is thans voorzien door de benoeming tot lector van de wetenschappelijke ambtenaar 1e klasse Dr. Ir. J. Doorenbos.

In het reeds lang vacante lectoraat voor de landbouwscheikunde werd voorzien door de benoeming van Dr. Ir. G. H. Bolt te Delaware (U.S.A.).

Voor de afdeling plantkunde, welke door de daar plaatsgevonden mutaties een moeilijke periode doormaakte, vooral in verband met het zware studieprogramma, dat zij heeft te verzorgen, zijn aan de moeilijkheden een einde gekomen door de benoeming van Dr. R. Brouwer te Groningen tot lector in de plantkunde.

In het onderwijs in de algemene landbouwkunde, welk vak in het nieuwe studieprogramma een belangrijke plaats inneemt, is voorzien door de benoeming van Ir. J. G. Veldink, directeur van de Christelijke Landbouwwinterschool te Putten, tot lector in dit vak.

De docent voor boomteelt, de heer S. G. A. Doorenbos, moest

zijn taak wegens het bereiken van de 65-jarige leeftijd neerleggen en werd vervangen door Ir. C. Dorsman te Boskoop.

Het onderwijs in de Portugese taal is hervat en wordt gegeven door Prof. Dr. Mr. H. Houwens Post te Utrecht.

Aan de lector in de veeteeltwetenschap Dr. Th. de Groot, die een werkkring bij het landbouwkundig bureau der Nederlandse stikstoffenindustrie aanvaardde en aan de lector in de empirische sociologie en sociografie en de Indonesische talen Dr. F. H. van Naerssen, die als Reader in Indonesian and Malayan Studies naar de Universiteit van Sydney overging, werd op hun verzoek eervol ontslag verleend uit hun betrekkingen aan onze Hogeschool.

Het docentencorps vertoont door de verliezen, welke onze Hogeschool van welke aard ook leed, vele leemten. Ik heb echter goede hoop, dat in het onderwijs in de bosbouw, in het agrarisch recht en in de veeteeltwetenschappen binnenkort zal kunnen worden voorzien.

Besloten is aan onze Hogeschool een cursus in voordrachtstechniek, in ruime betekenis opgevat, te geven. Ir. D. J. Maltha zal, daar het aantal deelnemers aan zijn lessen niet te groot moet zijn, drie maal per jaar een korte cursus met praktische oefeningen geven in literatuuronderzoek en het schrijven van publikaties e.d., terwijl de heer I. J. Schroevers te Alkmaar is belast met het geven van een cursus in de voordrachtstechniek en het klassikaal onderwijs.

In verband met de invoering van het gewijzigde studieprogramma zal voor enkele nieuwe studierichtingen nog moeten worden voorzien in het onderwijs in bepaalde vakken, waarbij ik in het bijzonder denk aan de bedrijfsleer en de grondbewerking.

Een belangrijk deel van de leerstof in de bedrijfsleer wordt reeds in de bestaande colleges van Prof. Minderhoud en Prof. Horring behandeld, zodat volstaan kan worden met aanvullende lessen over enkele onderwerpen, speciaal betrekking hebbende op de industriële bedrijven.

Voor het onderwijs in de grondbewerking, dat als nieuw vak in het studieplan is opgenomen, zal nog een oplossing moeten worden gezocht. Hiervoor zal naar het mij voorkomt een lector moeten worden aangesteld.

In korte trekken heb ik U de mutaties geschetst in het docerend personeel, dat het onderwijs aan onze Hogeschool, zoals dit in het studieplan is vastgesteld, verzorgt. Het is van grote betekenis, dat de studenten gelegenheid krijgen daarnaast kennis te nemen van de inzichten en de resultaten van onderzoekingen van buitenlandse geleerden. Zeer te waarderen was daarom het initiatief van het Landbouwhogeschoolfonds, dat er toe heeft geleid, dat Prof. Dr. K. A. Busia, Head of the Department of Sociology van het University College of the Gold Coast te Achimota gedurende drie maanden aan onze Hogeschool een gasthoogleraarschap vervulde.

Voorts was Prof. James E. Montgomery van de Cornell University te Ithaca (U.S.A.) gedurende een zelfde periode als gasthoogleraar verbonden aan de afdeling sociologie en sociografie.

Dank zij de culturele akkoorden, welke tussen Nederland en verschillende landen zijn gesloten, konden wij Prof. Dr. F. Lona, Directeur van het Instituto Botanico te Parma, Prof. Dr. S. M. Naudé, President van de Suid-Afrikaanse Wetenskaplike en Nijwerheidsnavorsingsraad, Prof. M. Florin, hoogleraar in de biochemie aan de Universiteit van Luik en Dr. E. C. Childs van de School of Agriculture van de Universiteit van Cambridge uitnodigen tot het houden van enige voordrachten aan onze Hogeschool.

Ons lid van het Bestuur, Jhr. Dr. C. G. C. Quarles van Ufford werd benoemd tot Groot-officier in de orde van Oranje-Nassau, wijlen Prof. Dr. Ir. G. Houtzagers tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en de administratief hoofdamtenaar F. Wieringa tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Bij gelegenheid van de verjaardag van Hare Majesteit de Koningin werden dit jaar aan de administratief ambtenaar B Ie klasse bij de plantenveredeling H. Jansen, de hoofdtechnicus bij natuurkunde M. Looijen, de amanuensis A bij bosbedrijfsregeling G. E. Greeve en de amanuensis A bij weg- en waterbouwkunde C. A. Holewijn, de ere-medaille, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau in zilver, aan de gewezen magazijnknecht-vakman C. C. Agelink, de vroegere melkknecht der afdeling veeteelt R. Deijs en de tuinman bij fytopathologie G. van Laar, de ere-medaille, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau in brons verleend.

Als eervolle onderscheidingen zien wij ook de verlening van de Dr. Oortwijn Botjes-medaille aan de hoogleraren Dorst en Van Slogteren bij gelegenheid van het jubileum van de Nederlandse Algemene Keuringsdienst en de benoeming van Prof. Wellensiek tot lid van de Académie d'Agriculture de France.

Nauwe banden bestaan er uiteraard tussen het Nederlandsch Genootschap voor landbouwwetenschap en onze Hogeschool. Ik meen daarom hier uiting te mogen geven aan de grote voldoening, waarmede ons het bericht bereikte, dat aan dit genootschap bij zijn 70-jarig bestaan het predikaat Koninklijke werd verleend.

De directeur van het Landbouwonderwijs Ir. N. van Vliet, bereikte de leeftijdsgrens, welke hem verplichtte op 1 augustus 1956 zijn ambt neer te leggen. In den lande bleek men niet geneigd dit geheel geruisloos te laten verlopen. Ik stel het bijzonder op prijs, dat besloten werd dit afscheid in de Aula der Hogeschool, aan welke Ir. Van Vliet zijn opleiding genoot en voor welke hij steeds op de bres stond, te organiseren. Het vond daar op 13 oktober 1956 onder zeer grote belangstelling plaats.

Het zal voor U allen duidelijk zijn, dat een zo ingrijpende regeringsmaatregel als de bestedingsbeperving ook aan onze Hogeschool niet voorbij gaat. Hoewel wij met genoegdoening hebben vernomen, dat de Overheid daarbij van het standpunt uitgaat, dat onderwijs en onderzoek zoveel mogelijk gespaard moeten worden, vrezen wij toch, dat de voorgenomen maatregelen, die neerkomen op een personeels-stop iets beneden het niveau van 1956, voor onze Hogeschool bijzondere moeilijkheden met zich zullen brengen. Wij denken hierbij enerzijds aan de nog slechts gedeeltelijk gerealiseerde uitvoering van het nieuwe studieprogramma, waarvoor nog nieuw docerend personeel nodig is. Daarmede is weliswaar rekening gehouden, doch dit docerend personeel heeft voor zijn onderzoekingen behoefte aan wetenschappelijke en andere medewerkers, waarvoor geen bijzondere maatregelen zijn getroffen. Voorts dient men in dit verband niet te vergeten, dat het aantal studenten de laatste jaren gelukkig weer toeneemt, waarvoor ook wat het personeel betreft uitbreiding nodig is. Tenslotte meen ik er hier op te mogen wijzen, dat ook een inkrimping van de voorlichting onze hogeschool niet ongemoeid laat. Ik denk hierbij niet hoofdzakelijk aan het plaatsen van haar afgestudeerden, dat de laatste jaren geen moeilijkheden met zich meebrengt, maar vooral aan het doeltreffend doorgeven aan de praktijk van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek, waarin de Nederlandse landbouw zo sterk staat. Laat de regering er toch voor zorgen, dat de bestedingsbeperving, die grotendeels door overmatige particuliere investeringen noodzakelijk is geworden, niet ten gevolge heeft, dat uiterst nuttige overheidsdiensten te veel beknot worden.

In vrijwel elke overdrachtsrede is een beschouwing gewijd aan het gebouwenvraagstuk. Dit behoeft geen verwondering te wekken, wanneer ik herinner aan de woorden van mijn ambtsvoorganger, dat het ruimteprobleem in steeds sterkere mate het knelpunt in de ontwikkeling van de Landbouwhogeschool gaat vormen. Is de voorziening in de nijpende behoefte, welke bij verscheidene afdelingen bestaat, binnen afzienbare tijd te verwachten? Het spijt mij, dat ik hierop geen bevestigend antwoord kan geven en de toekomst zelfs ietwat somber inzie. Ik denk dan aan een verzuchting van mijn ambtsvoorganger, dat weliswaar voor nieuwbouw voldoende fondsen ter beschikking zijn gesteld, maar dat het tempo van uitvoering door allerlei andere factoren zo sterk is vertraagd, dat de achterstand op het oorspronkelijke bouwschema steeds groter is geworden.

Al kan ik dit niet tegenspreken, toch zijn, wat bepaalde objecten betreft, de perspectieven, welke in het afgelopen jaar zijn geopend, hoopgevend.

Het nieuwe laboratorium voor landbouwscheikunde kwam ge-

reed en kon in de eerste maanden na de jaarwisseling worden betrokken. Bijzonder verheugend is, dat na jarenlange voorbereiding thans met de bouw van laboratoria voor fysische en kolloïdchemie en voor organische scheikunde op de Dreijen, welke op den duur met die voor technologie en landbouwscheikunde één complex zullen vormen en voorts met de bouw van het laboratorium voor entomologie, zomede van de gezamenlijke collegezaal en bibliotheek-lokalen voor de afdelingen fytopathologie en entomologie aan de Binnenhaven, een aanvang is gemaakt.

Dit is een groot lichtpunt en toch heb ik zoëven de toekomst wat het gebouwenvraagstuk betreft ietwat somber genoemd. Ik zal dit kort verklaren. Ik mag veronderstellen, dat uit de jaarlijkse redes van de aftredende Rectores magnifici voldoende duidelijk is geworden, dat bij vele laboratoria een nijpend ruimtegebrek bestaat. Ik heb het vertrouwen, dat de Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening al het mogelijke zal doen om hierin te voorzien, maar dit zal vele jaren eisen, in welke tijd nieuwe voorzieningen urgent zullen worden. Wie hieraan twijfelt, leze de in oktober 1956 door het Centraal Bureau voor de Statistiek uitgegeven publikatie: Berekeningen omtrent de toekomstige omvang van het Nederlandse Hoger Onderwijs en de aantallen afstuderenden 1956-1970. Volgens deze berekeningen moet verwacht worden, dat het aantal studenten aan onze Hogeschool in 1970 tot 1500 zal zijn gestegen. Hierop zijn noch onze college-, noch onze practicumzalen berekend.

De verwachte stijging van het aantal studenten zal natuurlijk geleidelijk verlopen en het jaar 1970 is nog ver verwijderd. De tijd gaat echter snel en ik vraag mij af, of in de niet zo ver verwijderde toekomst de voorzieningen in het thans bestaande ruimte-tekort niet zullen worden doorkruist door de behoeften, welke bij stijging van het aantal studerenden zullen ontstaan.

Aan de prognose van het Centraal Bureau voor de Statistiek moet ook bijzondere aandacht worden besteed bij het ontwerpen van plannen voor nieuw- en aanbouw in de eerstvolgende jaren. In het verleden hebben wij ervaren, dat bij de stichting van nieuwe gebouwen te zeer is gelet op de behoeften van het ogenblik; de opzet was te bekrompen. Dit wreekt zich nu reeds vele jaren. In de laatste jaren is dit stelsel van te grote beperking gelukkig niet meer toegepast. Het is echter geboden verder te zien en er zorg voor te dragen, dat de bouw van nieuwe laboratoria voldoende ruimte laat om een stijgend aantal studerenden te kunnen opvangen.

Het is mede in dit verband, dat ik, nu volgens het thans geldende bouwschema binnenkort het nieuwe hoofdgebouw aan de orde komt, meen nog eens te mogen herinneren aan de gedachte, die collega Minderhoud vier jaar geleden in zijn rede bij de overdracht van het rectoraat der Landbouwhogeschool naar voren bracht, nl.

dat het tegenwoordige hoofdgebouw ruimte biedt voor Bestuur, Senaat, Rector Magnificus en administratie, alsmede voor een aantal hoogleraren, die geen laboratorium behoeven. Meer aantrekkelijk wordt deze gedachte nog, wanneer men de zijvleugels geheel of gedeeltelijk ziet ingenomen door een modern ingericht landbouwmuseum. Hierdoor zou op de voor de bouw van een nieuw hoofdgebouw bestemde bedragen aanzienlijk bezuinigd kunnen worden, welke gelden bij de verdere bouw en inrichting van de op de groei van de Landbouwhogeschool ingestelde nieuwe laboratoria een zeer nuttige besteding zouden kunnen vinden.

Hoezeer onze Hogeschool nog behoefte heeft aan meerdere werkruimte blijkt ook uit het feit, dat thans, mede teneinde het tempo van bouwen te versnellen, plannen voor de bouw van barakken voor enkele afdelingen in voorbereiding zijn.

Reeds in het begin van deze toespraak maakte ik U erop opmerkzaam, dat in de loop van dit jaar de nieuwe bestuursvorm van de Landbouwhogeschool tot uitvoering is gekomen. Het gaf ons een grote geruststelling, dat daarbij tot leden van het Bestuur werden benoemd de leden van het voormalige College van Curatoren, daar wij bij ervaring weten, dat zij de belangen van onze Hogeschool op doelmatige wijze behartigen. Dit geldt speciaal U, mijnheer de voorzitter van het Bestuur, met wie wij als President-Curator reeds in een nauwe relatie stonden, welke van zodanige aard was, dat zij ons de waarborg geeft, dat de nog engere samenwerking met U, die uit de nieuwe bestuursvorm voortvloeit, zeer zeker zal slagen.

Ten zeerste heeft het mij verheugd, collega Eijsvoogel en collega Tendeloo, dat de Senaat U als leden van het Bestuur heeft aanbevolen. Ik twijfel er niet aan, of de Hogeschool zal hierdoor van Uw grote werkkraft en ervaring veel profijt hebben, en voor mij, die door de Senaat voor een driejarig rectoraat werd voorgedragen, zult Gij tot een grote steun zijn. Met voldoening vernamen wij ook, dat Gij Ir. Van Keulen als vertegenwoordiger van de Minister wordt aangewezen om de vergaderingen van het Bestuur van de Landbouwhogeschool bij te wonen. Hierdoor is de rechte man op de rechte plaats gekomen.

In het begin van dit verslag merkte ik reeds op, dat de nieuwe bestuursvorm een zakelijke vereenvoudiging betekent. Deze werd verkregen, doordat het College van Curatoren met dat van Rector Magnificus en Assessoren is samengesmolten, door welke combinatie nu het Bestuur wordt gevormd. Zodoende wordt de Hogeschool thans bestuurd door twee organen: het Bestuur en de Senaat, die daarbij ieder hun eigen, in de wet vastgelegde, taak hebben. Het hangt dus grotendeels van het samenspel tussen deze twee bestuursorganen af, of deze reorganisatie zal slagen. Het moge een gunstig voorteken zijn, dat de uitwerking van de door de wet in het alge-

meen aangegeven taken van het Bestuur en de Senaat door beide organen met volledige instemming werd aanvaard.

De door mijn voorganger reeds aangekondigde oprichting van een Inter-universitair Contactorgaan, waarin zowel de Colleges van Curatoren als de Senaten vertegenwoordigd zijn, is dit jaar een feit geworden. Daarnaast fungeerde het Rectorencollege op normale wijze.

Ik heb in het voorgaande hoofdzakelijk gesproken over de uitrusting van de Hogeschool zowel in personele als materiële zin als mede over haar Bestuur. Ik zou nu nog Uw aandacht willen vragen voor het onderwijs, de studenten, de promoties en wat daarbij zeer ruim genomen gerekend kan worden.

Ik wil dan allereerst in herinnering brengen de mededeling van mijn ambtsvoorganger, dat de Senaat in zijn vergadering van 25 juni 1956 het ere-doctoraat in de landbouwkunde verleende aan de demissionaire Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening S. L. Mansholt. De ere-promotie, waarin de promotor Prof. Dr. Ir. C. H. Edelman gelegenheid had de zeer uitstekende verdiensten van de ere-doctor op het gebied van de ontwikkeling van de Nederlandse en internationale landbouw in het licht te stellen, vond op 9 oktober plaats in het kerkgebouw van de Nederlandse Hervormde Gemeente, dat voor deze plechtigheid te onzer beschikking werd gesteld.

Internationale spanningen, welke in Nederland in de kringen van wetenschap en onderwijs in de regel weinig voelbaar zijn, werden in het begin van het studiejaar zo hevig, dat zij ook onze Hogeschoolgemeenschap in beroering brachten. Met ontzetting hebben wij het heldhaftige maar hopeloze verzet in Hongarije en de berichten over de stijgende nauwelijks op te vangen stroom van vluchtelingen naar Oostenrijk, waaronder vele duizenden studenten, gevolgd. De Nederlandse Universiteiten en Hogescholen deden van hun gevoelens blijken in telegrammen aan de Universiteiten te Moskou en Leningrad en aan de Akademie van Wetenschappen te Moskou, waarin op de Russische leidinggevende geleerden een beroep werd gedaan al hun invloed aan te wenden tot zodanig herstel van het culturele leven, dat de rechten van de mens volledig worden geëerbiedigd in de onder Russische invloed staande gebieden.

In een bijeenkomst in deze Aula hebben verschillende sprekers uiting gegeven aan hun gevoelens, welke ongetwijfeld die van het overgrote deel van het Nederlandse volk vertolkten. Maar zelfs de meest gevoelvolle woorden zijn niet in staat het grote leed, waarin tienduizenden gedompeld zijn, te verzachten. Daarom werd tot daadwerkelijke steun door bemiddeling van het Universitair Asyloffonds aangespoord. Deze steun is niet uitgebleven en heeft het mo-

gelijk gemaakt een aantal Hongaarse studenten uit vluchtelingenkampen naar ons land te doen overkomen. Een 11-tal hunner heeft de wens te kennen gegeven aan onze Hogeschool hun studie voort te zetten. Van deze Hongaarse studenten wordt wel het uiterste van hun aanpassingsvermogen gevergd, nog afgezien van de taalmoeilijkheden, waarvoor zij zich gesteld zien. Voor ons is het een moeilijke opgave menselijke en zakelijke overwegingen ieder voor zichzelf zodanig te waarderen, dat op juiste wijze de toelating van deze Hongaarse studenten wordt geregeld. Mede in het belang van de betrokkenen en ter voorkoming van teleurstelling wordt getracht na aanvullende lessen ons een oordeel te vormen omtrent het peil, dat zij hebben bereikt en of dit een redelijke kans op een bevredigende studie biedt.

Wanneer wij aan de grote moeilijkheden denken, waarvoor deze Hongaarse studenten zich gesteld zien, dan vallen die van onze Nederlandse studenten daarbij weliswaar in het niet, maar zij zijn desondanks van dien aard, dat zij niet voorbij mogen worden gezien. Men denke slechts aan de financiële en huisvestingsmoeilijkheden, waarmede zo vele studenten te kampen hebben. Dit is bij onze Regering voldoende bekend en de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen benoemde in 1953 een commissie met de opdracht advies uit te brengen omtrent ten behoeve van studenten te treffen voorzieningen. In zijn installatierede noemde de Minister de aanduiding van de aan de commissie opgedragen taak een uiterst summiere omschrijving, die welhaast omgekeerd evenredig is aan omvang en inhoud van de verwachte arbeid. De Minister verzocht aan de commissie het veelzijdige vraagstuk van de voorzieningen in zijn totaliteit in studie te nemen en daarna concrete adviezen uit te brengen, die voor directe praktische verwezenlijking vatbaar zijn.

In november 1956 is het rapport van deze commissie verschenen. Het is niet mijn bedoeling hier op dit ogenblik over dit rapport, dat trouwens nog in studie is, een beschouwing te houden. Wel zou ik willen zeggen, dat de waarde daarvan moeilijk kan worden overschat, omdat het zeer vele facetten belicht en deze daarmede onder de aandacht van Regering en universitaire instanties brengt.

Een van deze facetten is de huisvesting.

Het verheugt mij U te kunnen mededelen, dat de Stichting „Studentenhuisvesting Landbouwhogeschool” na enige vertraging aan het einde van dit studiejaar is opgericht. Gelukkig heeft inmiddels de voorlopige Commissie tot Ontwerpen van een Studentenflat doorgewerkt, zodat de plannen daarvoor zo goed als gereed liggen. Een oplossing moet echter nog worden gezocht voor het vraagstuk van de financiering. De Overheid, in dit geval het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, is bereid aanzienlijk in de kosten bij te dragen. Ook van andere zijden o.a. van de Centrale

Stichting Studentenhuisvesting en het Landbouwschap mag op financiële steun worden gehoopt, zodat goede vooruitzichten voor de tot standkoming van een studentenflat, die ruim 80 kamers zal bevatten, gewettigd zijn. Dit zal in verband met de reeds genoemde te verwachten toeneming van het aantal studenten hoogst noodzakelijk zijn. Het valt in dit verband toe te juichen, dat ook van de zijde van de Wageningse Vrouwelijke Studenten Vereniging (bovengenoemde flat is alleen voor mannelijke studenten bestemd) aan plannen in deze richting gewerkt wordt.

Van groot belang voor de materiële en geestelijke verzorging, voor zover deze niet in het religieuze vlak ligt, van de studenten kunnen ook zijn de werkzaamheden van de studentendekaan. Met grote voldoening memoreer ik hier dan ook de benoeming van de heer Drs. I. P. L. Gorter in deze functie, welke hij met ingang van 1 oktober 1956 aanvaardde.

Ruim een jaar geleden kwam het nieuwe Landbouwhogeschoolstatuut tot stand. Bij de wijzigingen van het studieprogramma heeft het streven voorgezet om zonder verlenging van de studieduur verdere specialisatie mogelijk te maken. Zelfs koestert de Senaat de hoop, dat de gemiddelde studieduur in de toekomst gunstiger zal uitvallen. De doorvoering van het nieuwe studieplan zal uiteraard geleidelijk moeten verlopen, zodat in de eerste jaren nog niet is te overzien, in hoeverre aan deze verwachtingen zal worden voldaan. De eerste resultaten kunnen slechts ontleend worden aan het nieuwe propaedeutisch examen, dat in juni voor de eerste maal werd afgenomen. Hoewel het aantal direct geslaagden procentsgewijze niet zo veel hoger was dan vroeger en in de buurt van de 25 bleef (26.1 %), mag toch gezien het grote aantal kandidaten (34.8 %), dat over 3 maanden wederom examen mag doen, gehoopt worden, dat een aanmerkelijke versnelling van de propaedeuse zal worden verkregen. Alles hangt hier af van de uitslag van dit herhaald examen. Is dit overeenkomstig de normale gang van zaken, dan zal na 12 maanden ongeveer de helft van de het vorig jaar aangekomen studenten, die aan het examen deelnamen (overeenkomstig vorige jaren $\pm \frac{3}{4}$ van het totaal) hun propaedeuse achter de rug hebben, terwijl dit vroeger na 16 maanden met nog geen vierde deel het geval was. Ook wanneer men er rekening mee houdt, dat een klein gedeelte van de stof die vroeger in de propaedeuse werd gegeven, thans naar de kandidaatsstudie is overgebracht, dan betekent dit toch nog een aanzienlijke versnelling en zou daarmee een van de doelstellingen van het nieuwe studieprogramma bereikt zijn. Ik zeg met opzet „zou”, want het is duidelijk, dat men met een conclusie op grond van één examen zeer voorzichtig moet zijn.

Inmiddels blijft het opstellen van het college-rooster een moeilijk probleem, terwijl ook verder de overgangstijd extra belasting voor

het docerend personeel met zich meebrengt, zulks temeer omdat de aanvulling van personeel, nodig voor de uitvoering van het nieuwe studieprogramma nog niet geheel verwezenlijkt is.

De uitspraak van mijn ambtsvoorganger, dat de sinds de laatste jaren optredende daling van de studentenbevolking haar dieptepunt schijnt te hebben bereikt, lijkt bewaarheid te worden. De dalende lijn heeft zich omgebogen en behoudens buitengewone omstandigheden is er aanleiding een verdere stijging van het aantal studenten te verwachten. Voor het thans aflopende studiejaar bedraagt het totaal aantal ingeschrevenen 865, waaronder 34 voor enkele lessen, tegenover 834 in het vorige studiejaar. Voor de eerste maal werden 184 studenten voor het volgen van volledig onderwijs ingeschreven, tegenover 163 in de vorige cursus. Mogelijk heeft de ook dit jaar weer gehouden voorlichtingsdag hierop een gunstige invloed gehad.

Aan 94 studenten werd het ingenieursdiploma uitgereikt, terwijl het aantal promoties 20 bedroeg, waarbij eenmaal het predikaat „met lof” werd toegekend. Het is een gunstig verschijnsel, dat het aantal promoties groter was dan ooit tevoren.

Terecht wordt bij vele gelegenheden gewezen op de grote vormende waarde, welke de studentenverenigingen hebben voor de studerenden. Binnen deze verenigingen kunnen zij op velerlei gebied hun gaven ontplooien. Naar buiten blijkt dit veelal het best bij de ontwikkeling van culturele activiteiten.

In haar traditionele uitvoering voerde de W.S.T.V. Beniamino Joppolo's „I carabinieri recitano” op.

Abigone, de uit Unitas Studiosorum Vadae gevormde toneelgroep, leverde een bijdrage in de actie tot bestrijding van de kinderverlamming door een heropvoering van het toneelstuk „Santa Cruz” van Max Frisch. Van het voornemen om dit toneelstuk voor hetzelfde doel ook in andere plaatsen in ons land op te voeren, moest worden afgezien in verband met de gebeurtenissen in Hongarije. Bij de 22e diës natalis van Unitas werd Agamemnoon van Herwig Hensen opgevoerd.

Bij gelegenheid van het Uniecongres der Societas Studiosorum Reformatorum werd „De getemde feeks” van Shakespeare ten tonele gebracht, waarbij de toeschouwers zodanig werden geboeid, dat het besluit tot een herhaling alleszins verantwoord was.

Uit deze opsomming van geslaagde uitvoeringen blijkt wel, hoezeer het toneelspel door onze studentenverenigingen met succes wordt beoefend. Bedriegen de voortekenen niet, dan zal daarvan bij het 8e Lustrum van onze Hogeschool opnieuw blijken.

De Wageningse Studenten Koor- en Orkestvereniging en haar enthousiaste dirigent, onze oud-hoogleraar Dr. M. J. van Uven, kunnen met voldoening op haar welgeslaagde concertuitvoeringen terugzien.

Het is U ongetwijfeld bekend, dat onze Hogeschool zich mag verheugen over steeds toenemende contacten met het buitenland. Dit leidt jaarlijks een groot aantal buitenlandse autoriteiten en geleerden naar onze Hogeschool. Uit de meest vooraanstaande bezoekers, welke wij mochten ontvangen, noem ik de Ambassadeur van West-Duitsland, de Ambassadrice van Pakistan, een groep Zuidafrikaners onder leiding van hun Minister van Landbouw, de Directeur-Generaal van de F.A.O., Mr. B. R. Sen en een uit 8 leden bestaande Franse delegatie van de Commission de l'agriculture du conseil de la République. Van hare belangstelling voor onze Hogeschool deden ook buitenlandse en vooral Duitse instellingen voor hoger landbouwonderwijs blijken door het organiseren van studentenexcursies onder leiding van vaak vele hoogleraren naar Wageningen.

Het is voor onze hoogleraren en wetenschappelijke medewerkers van bijzondere betekenis door eigen waarneming kennis te kunnen nemen van onderzoeken van buitenlandse vakgenoten. Dank zij het feit, dat dikwijls op hen een beroep wordt gedaan om zich voor de bestudering van bepaalde onderwerpen beschikbaar te stellen, waren verscheidene hoogleraren en wetenschappelijke onderzoekers in de gelegenheid geruime tijd in Amerika en tropische gebieden in Afrika en Zuid-Oost-Azië te verblijven.

Prof. Kuiper trad gedurende een maand aan de Universiteit van Bonn op als gasthoogleraar.

Uit het voorgaande kunt U afleiden, dat wij goede betrekkingen met het buitenland onderhouden en er naar blijven streven deze uit te breiden. Dat wij hierbij niet vergeten ons oude gezegde: Een goede buur is beter dan een verre vriend, moge blijken uit de industriële dag, welke dit jaar, in samenwerking met het Landbouwhogeschoolfonds, in Wageningen werd georganiseerd, bij welke gelegenheid wij een 25-tal vertegenwoordigers van industriële bedrijven met de Landbouwhogeschool kennis konden doen maken.

Vele internationale congressen werden in het afgelopen jaar in Wageningen gehouden. Ik wil noemen:

Het eerste congres van de Europese contactgroep van de F.A.O. op het gebied van het gebruik van isotopen en radio-actieve stralen bij landbouwkundig onderzoek, gedurende welk congres wij kennis namen van de mededeling van de Regering, dat het noodzakelijk is in ons land een instituut te stichten voor de toepassing van radio-actieve stoffen in de landbouw, welk instituut in Wageningen zal worden gevestigd;

Het international seminar on landdevelopment for agricultural uses;

De 3e internationale conferentie over virusziekten bij de aardappel;

De vijfde zomercursus, door het internationaal agrarisch centrum met medewerking van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening en de Landbouwhogeschool georganiseerd over „Methods and program planning in rural extension”.

De Rector Magnificus vertegenwoordigde de Landbouwhogeschool bij vele plechtigheden, waarvan ik wil vermelden de heropening van de door de oorlogshandelingen verwoeste Universiteit van Caen en de herdenking van het 350-jarig bestaan van de Universiteit van Giessen.

Hoewel door de invoering van de bestuurshervorming mijn beide assessoren reeds in de loop van dit jaar als zodanig van het toneel verdwenen, wil ik hen toch van harte dank zeggen voor de prettige samenwerking en grote steun, die ik ook gedurende de tijd, dat zij lid waren van de door de Senaat ingestelde Commissie voor Algemene Zaken van hen mocht ondervinden.

Ook Gij collega Wassink verleendet mij, als Secretaris van de Senaat, steeds Uw volledige medewerking. Ik dank U daarvoor ten zeerste. Grote steun heb ik ondervonden van de heren Bosman, Wieringa, Van Drunen en Gorter door de grote toewijding en kennis, waarmee zij hun taak vervulden en de mijne vergemakkelijkten.

Bij Koninklijk besluit van 27 augustus 1957 benoemde Hare Majesteit de Koningin mij tot Rector Magnificus voor de tijd van drie jaren, beginnende de 17de september 1957. Het zij mij vergund Hare Majesteit de Koningin mijn eerbiedige dank te betuigen voor deze benoeming, doch ook U, mijne Dames en Heren leden van de Senaat, dank ik voor het vertrouwen, dat Gij in mij stelt, door mij voor deze benoeming voor te dragen. Ik geef U allen gaarne de verzekering, dat ik mijn beste krachten zal geven teneinde te trachten dit vertrouwen waardig te zijn tot verdere vooruitgang en bloei van onze Landbouwhogeschool.